

การกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งชื่อเรื่องและการเขียนวัตถุประสงค์ การวิจัยทางสังคมศาสตร์

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.*

บทคัดย่อ

การกำหนดประเด็นปัญหาเป็นตัวกำหนดทิศทางและแนวทางในการทำวิจัยก่อนที่จะเริ่มต้นทำการวิจัยผู้วิจัยจะต้องกำหนดประเด็นปัญหาที่จะใช้ในการทำวิจัยก่อนเป็นอันดับแรก โดยมีเกณฑ์ว่าเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยจะสามารถทำได้สำเร็จ จากนั้นไปสู่การตั้งชื่อเรื่องขอบเขตของเรื่องจะต้องไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ศึกษา วิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่ ประเด็นการวิจัยส่วนการเขียนวัตถุประสงค์ ต้องสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ประเด็นปัญหา ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา สั้นกะทัดรัด มีความชัดเจน ทั้งสามารถกำหนดรูปแบบการวิจัย เป็นต้น เมื่อผู้วิจัยสามารถโฟกัสประเด็นปัญหาได้ผู้วิจัยก็สามารถตั้งชื่อโครงการวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดไปพร้อมๆ กัน

คำสำคัญ : การกำหนดประเด็นปัญหา, การตั้งชื่อเรื่อง, การเขียนวัตถุประสงค์

Abstract

Research problem determination is the direction and guidance to conduct research. Before starting the research, the researcher must define the issues that will be used to do research first. The criteria that the researcher will be able to do it successfully. Then go into the title. The scope of the term must not be too wide or narrow. It must corresponds to the field of study. Then design the method of data collection, population, samples and locations for research. The objectives setting must comply with the research title. The problem issues must cover all areas wanted to study. It must be written in a short, clear, and precise manner in order for the researcher can set the research design. After the researcher can focus on the research problem, then he can name the research title, sets the objectives and conceptual frameworks simultaneously.

Keywords : The research problem, title objective writing.

* อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทนำ

ก่อนที่จะเริ่มต้นทำการวิจัยผู้วิจัยจะต้องกำหนดประเด็นปัญหาที่จะใช้ในการทำวิจัยก่อนเป็นอันดับแรก แต่ก็มีผู้วิจัยอีกไม่น้อยที่ไม่สามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่ชัดเจนในการทำวิจัยได้ โดยเฉพาะนักวิจัยหน้าใหม่หรือ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาที่อาจจะต้องปวดหัวกับการกำหนดประเด็นปัญหาและการตั้งชื่อเรื่องในการวิจัย หลายคนอาจถึงกับรู้สึกกังวลกินไม่ได้นอนไม่หลับ เครียด เพราะเกิดความวิตกกังวลกับการหาปัญหาและการตั้งชื่อเรื่อง ซึ่งบางคนอาจหาปัญหาในการทำวิจัยได้หลายปัญหาแต่ไม่รู้ว่าเอาปัญหาไหนดี บางคนหาไม่ได้เพราะไม่รู้ว่าอะไรคือปัญหาการวิจัย การไม่รู้ว่าอะไรคือปัญหาการวิจัยจึงเป็นเรื่องที่ยากที่สุดสำหรับผู้ทำวิจัยเพราะการวิจัยจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่สามารถกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัยได้

การกำหนดประเด็นปัญหาจึงเป็นเรื่องที่ยากที่สุดแต่ในขณะเดียวกันก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่สุด เพราะปัญหาการวิจัยเป็นตัวกำหนดทิศทางและแนวทางในการทำวิจัยนั่นเอง แต่การทำวิจัยจะไม่ใช้เรื่องยากอีกต่อไปถ้าผู้ทำวิจัยมีความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้

อะไรคือปัญหาการวิจัย

ปัญหาการวิจัย คือสิ่งที่เกิดขึ้นจากความสงสัยใคร่รู้ หรือเกิดจากการต้องการหาคำตอบ หรือข้อเท็จจริงบางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่สามารถตอบโดยอาศัยความรู้สึกรหรือสามัญสำนึกโดยปกติได้ แต่ปัญหาที่จะเป็นปัญหาการวิจัยต้องอาศัยหลักทางวิชาการ ข้อมูล เหตุผล และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการหาคำตอบ สมมติว่าเราต้องการถามว่าทำไมนายแดงถึงไม่ชอบทานข้าว เราอาจถามเพื่อให้นายแดงตอบโดยตรงได้ โดยที่เราไม่ต้องใช้หลักวิชาการ ทฤษฎี หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประกอบเหตุผลในการตอบของนายแดง ปัญหาเหล่านี้จึงไม่ใช่ปัญหาการวิจัย ปัญหาการวิจัยอาจเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ เช่น

๑. เกิดความสงสัยในทฤษฎี

ทฤษฎี คือ ข้อเสนอ (Proposition) ที่เกิดจากการคิดหรือจินตนาการอย่างมีเหตุผล เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ความสงสัยในทฤษฎีอาจเกิดจาก

ก. ความไม่สอดคล้องภายในทฤษฎี เช่น มีแนวคิด (Concept) บางอย่างขัดแย้งกัน ข้อเสนอไม่เป็นเหตุเป็นผลแก่กัน นักวิจัยจึงต้องทำวิจัยเพื่อทำความเข้าใจกับทฤษฎีนั้นให้กระจ่างยิ่งขึ้น

ข. ความไม่สอดคล้องกันระหว่างทฤษฎี ปรากฏการณ์อย่างเดียวกันอาจมีทฤษฎีหรือคำอธิบายมากกว่า ๑ ทฤษฎี แล้วแต่มีผู้เห็นว่าปรากฏการณ์นั้นควรจะมีคำอธิบายที่เหมาะสมเป็นอย่างไรบ้าง ครึ่งทฤษฎีเหล่านั้นก็ขัดแย้งกัน ทำนายปรากฏการณ์เรื่องเดียวกันออกมาแตกต่างกัน ในกรณีเช่นคงต้องมีการหาหลักฐานข้อเท็จจริงมาดูกันให้ชัดเจนว่า ทฤษฎีใดถูกทฤษฎีใดผิดหรือว่าผิดทั้งหมด การวิจัยเพื่อตอบข้อสงสัยลักษณะนี้เรียกว่า การทดสอบเพื่อชี้ขาดทฤษฎี (Crucial test)

ค. ความไม่สอดคล้องระหว่างทฤษฎีกับข้อเท็จจริง เกิดจากการใช้ทฤษฎีทำนายปรากฏการณ์แล้วคำทำนายนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เหตุการณ์เช่นนี้จำเป็นต้องมีการตรวจสอบให้

ทราบแน่ว่าทฤษฎีมีความบกพร่องอย่างไร การวิจัยเพื่อหาคำตอบให้กับข้อสงสัยประเภทนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขทฤษฎีให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ง. ความสงสัยว่าทฤษฎีนั้นจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมที่ต่างออกไปได้หรือไม่ ความสงสัยในทฤษฎีแบบนี้มักจะเกิดขึ้นในศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ เพราะทฤษฎีทางสังคมศาสตร์มักจะสร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมในสังคมใดสังคมหนึ่ง ความสงสัยจึงเกิดขึ้นว่าทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์ในสังคมหนึ่งได้ คือมีหลักฐานข้อเท็จจริงในสังคมนั้น ยืนยันทฤษฎีอย่างเพียงพอ ทฤษฎีนั้นจะนำไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ในสังคมอื่นๆ ได้หรือไม่ จำเป็นต้องหาหลักฐานข้อเท็จจริงจากสังคมอื่นๆ มายืนยัน

๒. เกิดจากความขัดแย้งในข้อค้นพบ ในหัวข้อปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจมีผู้สงสัยในประเด็นต่างๆ ได้หลากหลายและได้มีผู้ทำวิจัยหาคำตอบเอาไว้แล้ว แต่แทนที่คำตอบเหล่านั้นจะสอดคล้องสนับสนุนกันกลับขัดแย้งไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงทำให้เกิดความสงสัยว่าคำตอบที่แน่นอนควรจะเป็นอย่างไร

๓. เกิดจากความขัดแย้งกันในการคิดเห็นหาข้อยุติไม่ได้ ในแวดวงวิชาการหรือสังคมทั่วไปย่อมมีการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่ความคิดเห็นเหล่านั้นเกิดไม่ลงรอยกันและต่างฝ่ายต่างก็มีเหตุผลมาสนับสนุนความคิดของตน แต่ส่วนใหญ่แล้วเหตุผลที่นำมาสนับสนุนก็มักเกิดจากการคิดหรือจินตนาการเอง นักวิจัยอาจจะเกิดความสงสัยว่าความเห็นของฝ่ายใดจะน่าเชื่อถือกว่ากันจึงจำเป็นต้องหาหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์มายืนยันเพื่อที่จะหาข้อยุติ

๔. เกิดจากความขัดข้องในการปฏิบัติงาน เช่น การทำงานมีปัญหาอุปสรรค ทำงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย งานไม่มีประสิทธิภาพ ต้องการจะพัฒนาปรับปรุงการทำงาน การแก้ปัญหา การปฏิบัติงานเหล่านี้จำเป็นต้องมีสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหา หรือดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ จะต้องค้นหาความรู้ที่จะใช้เป็นข้อสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจ

๕. เกิดความสงสัยว่าข้อค้นพบที่ผ่านมานั้นยังคงจริงเช่นนั้นอีกหรือไม่เมื่อเวลาผ่านไป หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นต้องหาคำตอบให้แน่ชัดด้วยการหาหลักฐานข้อมูลใหม่มาพิจารณาอีกครั้ง เนื่องจากสภาพเงื่อนไขและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องมีการพิสูจน์ (verify) และยืนยัน (confirm)

๖. เกิดความสงสัยในวิธีการได้มาซึ่งข้อความจากการวิจัยที่ทำมาแล้ว อาจจะต้องตรวจสอบด้วยวิธีการใหม่ซึ่งได้แก้ไขข้อผิดพลาดของวิธีการเก่า หรือมีเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ที่มาของปัญหาการวิจัย

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น หัวข้อเรื่อง (Topic) และปัญหาการวิจัยมีอยู่ที่ไหนบ้าง อาจเป็นคำถามที่ชวนให้สงสัยและขบคิดไม่น้อย ฉะนั้นเพื่อให้ปัญหานี้หมดไป ผู้เขียนจึงขอ

นำเสนอแหล่งที่มาของหัวข้อและปัญหาในการวิจัยอย่างกว้างๆ ซึ่งจะเน้นเฉพาะแหล่งที่สำคัญ ๕ แหล่งซึ่งได้รับการกล่าวขานมากที่สุด คือ

๑. ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย (Personal Experience) หัวข้อหรือปัญหาการวิจัยที่ได้จากประสบการณ์ของผู้วิจัยโดยตรง นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดซึ่งอาจเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันหรือปัญหาที่ผู้วิจัยประสบจากการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบหรือเกิดปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมาย หรือขาดประสิทธิภาพ หรือต้องการพัฒนางานให้ดีขึ้น ต้องการสารสนเทศบางอย่างที่จะนำมาใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงาน จำเป็นต้องค้นหาสารสนเทศเหล่านั้นเพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สิ่งต่างๆ ที่ผู้วิจัยพบเจอเหล่านี้สามารถนำมาเป็นปัญหาในการวิจัยได้ เช่น ผู้วิจัยเป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เห็นว่าในแต่ละปีมีจำนวนนิสิตที่เข้ามาสมัครเรียนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพิ่มขึ้นทุกปี ก็อาจสนใจว่า ปัจจัยใดบ้างที่ทำให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นที่น่าเชื่อถือจนทำให้บุคคลภายนอกอยากเข้ามาศึกษาต่อในทุกระดับชั้น หรือการนั่งวิปัสสนากรรมฐานที่เป็นภาคบังคับของนิสิตทุกชั้นปีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาจสนใจว่า ก่อนและหลังการนั่งวิปัสสนากรรมฐานมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นที่มาของปัญหาการวิจัยได้ทั้งสิ้น

๒. ข้อมูลสารสนเทศที่ปรากฏในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related Literature) เป็นที่มาของหัวข้อการวิจัยอีกแหล่งหนึ่งที่นักวิจัยได้มีการศึกษาทบทวนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งการใช้ความคิดในการวิเคราะห์วิจารณ์ (Analytical and critical thinking) เนื้อหาจากตำราและเอกสารวิชาการ บทความ เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ วิทยุต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนใจจะทำการวิจัย ตลอดจนบทความ บทความย่อและรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การอ่านเอกสารเหล่านี้ อาจทำให้ผู้วิจัยเห็นความแตกต่างหรือความไม่สอดคล้องกันระหว่างทฤษฎีกับข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรืออาจมองเห็นช่องว่าง จุดอ่อน จุดแข็งในด้านที่ต่างออกไปของงานเหล่านั้นตามประสบการณ์ของผู้วิจัย อันนำไปสู่การศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนหรือพัฒนาจุดแข็งที่ค้นพบนั้นต่อไป

๓. แหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย (Research fund sponsor/agency) งานวิจัยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงองค์กรระหว่างประเทศที่ให้การสนับสนุนนักวิจัยในการทำวิจัยในรูปแบบต่างๆ เพื่อประโยชน์ขององค์กรนั้นๆ เป็นสำคัญ จึงถือว่าแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยเป็นแหล่งที่มีความสำคัญกับการกำหนดหัวข้อหรือประเด็นในการทำวิจัย โดยแหล่งทุนต่างๆ อาจมีการกำหนดหัวข้อในลักษณะกว้างๆ หรือแนวทางในการทำวิจัยที่เป็นประเด็นสำคัญไว้ หรือกำหนดปัญหาการวิจัยไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยต่อไป

สำหรับในประเทศไทยแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยที่สำคัญได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ฯลฯ สำหรับ

แหล่งทุนอุดหนุนการวิจัยระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO)), องค์การอนามัยโลก (World Health Organization), มูลนิธิโตโยต้า (Toyota foundation) เป็นต้น

๔. ประสบการณ์และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งส่วนตัวของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้นำทางวิชาการ (Personal experience and insights or Academic leader) ถือว่าเป็นแหล่งที่มาของหัวข้อการวิจัยที่สำคัญมากแหล่งหนึ่ง เพราะบุคคลเหล่านี้จะคลุกคลีอยู่กับแหล่งข้อมูลงานวิจัยและมีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการหรือความเปลี่ยนแปลงในสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ ทำให้ทราบรายละเอียดทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ที่สำคัญและเจือจางที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ซึ่งหากนักวิจัยได้เข้ามาคลุกคลีกับบุคคลเหล่านี้ก็จะได้หัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญในการทำวิจัยรวมทั้งข้อมูลเชิงลึกที่น่าสนใจจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำให้นักวิจัยมีความเข้าใจในประเด็นที่สนใจเพิ่มมากขึ้น

๕. หน่วยงานที่ผู้จะทำการวิจัยทำงานอยู่ ที่มาอีกแหล่งหนึ่งของเรื่องที่ทำกรวิจัย คือ หน่วยงานที่ผู้จะทำกรวิจัยปฏิบัติอยู่ หน่วยงานอาจมีหัวข้อที่น่าสนใจต้องการแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อจัดความสงสัยหรือเพื่อศึกษาให้ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องที่หน่วยงานสนใจ เช่น ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชา ทศนคติและปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน ปัญหาของการสื่อสารของหน่วยงานขนาดใหญ่และ/หรือระหว่างสาขาของหน่วยงาน^๓

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวอย่างที่มาของปัญหาการวิจัย แต่จริงๆ แล้วที่มาของปัญหาการวิจัยมีมากมายไม่ได้จำกัดเฉพาะ ๕ แหล่งข้างต้นเท่านั้น แต่แหล่งที่มีความสำคัญที่สุดคือตัวผู้ทำวิจัยเองเพราะผู้ทำวิจัยย่อมรู้ตัวเองดีว่ามีความสนใจหรือถนัดในเรื่องใดเป็นพิเศษนั่นเอง

หลักเกณฑ์การเลือกหัวข้อการวิจัย

การเลือกหัวข้อในการทำวิจัยนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก แต่ถึงกระนั้นก็ตามการเลือกหัวข้อการวิจัยก็ยังเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากสำหรับผู้เริ่มต้นการทำวิจัยอยู่พอสมควร ทั้งนี้เพราะการเลือกหัวข้อในการทำวิจัยนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ เวลา สถานที่ งบประมาณ และบุคลากร สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญอย่างมากในการเลือกหัวข้อการวิจัย หากผู้วิจัยขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปอาจทำให้ผลการวิจัยไม่มีคุณภาพ และอาจขาดความน่าเชื่อถือได้ ฉะนั้นเพื่อให้การเลือกหัวข้อการวิจัยเป็นเรื่องง่ายจึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกหัวข้อการวิจัยที่เหมาะสมโดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

๑. ความสำคัญของหัวข้อปัญหาการวิจัย (Significance) เป็นสิ่งแรกที่ผู้วิจัยจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของผลงานการวิจัยที่จะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นคุณค่าที่อยู่ภายใน

^๓สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : เพื่อฟ้า พรินต์ติ้ง จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๓๕.

(Intrinsic value) ตัวหั่วข้อปัญหาการวิจัยเองหรือคุณค่าที่อยู่ภายนอก (Extrinsic value) ทั้งนี้ เพราะการทําวิจัยในแต่ละครั้งจะต้องใช้ทรัพยากรมากมายไม่ว่าจะเป็นแรงงาน งบประมาณ หรือ เวลา ฉะนั้นหากผู้ทําวิจัยไม่ให้ความสำคัญกับการเลือกหั่วข้อปัญหาการวิจัยอาจทำให้ต้องสูญเสีย ทรัพยากรต่างๆ โดยเปล่าประโยชน์และอาจทำให้ผลงานวิจัยที่ได้ไม่มีคุณค่า หรือไม่มีคุณภาพก็ เป็นไปได้

ความสำคัญของหั่วข้อปัญหาการวิจัยอาจดูได้จากผลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยชิ้นนั้น ถ้าเป็นงานวิจัยที่มีผลกระทบต่อสังคมในภาพรวมก็ถือว่าเป็น หั่วข้อปัญหาการวิจัยที่มีความสำคัญ หรือหากหั่วข้อปัญหาการวิจัยนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของผู้คนจำนวนมากก็ถือว่าเป็นหั่วข้อปัญหาการวิจัยที่ มีความสำคัญเช่นกัน หรือแม้แต่ในแวดวงวิชาการถ้าหากหั่วข้อปัญหาการวิจัยนั้นสามารถหักล้าง ทฤษฎีเดิมหรือสามารถสร้างทฤษฎีใหม่ หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อ แวดวงวิชาการก็ถือว่าเป็นหั่วข้อปัญหาการวิจัยที่มีความสำคัญเช่นกัน

๒. ความสนใจและแรงผลักดันภายในของนักวิจัย (Interest and momentum in the researcher) การวิจัยจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้นไม่ได้อยู่ที่ความสำคัญของ หั่วข้อปัญหาการวิจัยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แท้จริงแล้วสิ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือ ความสนใจและแรงผลักดันภายในของนักวิจัยเองที่มีส่วนทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จลุล่วงไป ได้ด้วยดี ในปัจจุบันมีงานวิจัยจำนวนมากไม่น้อยที่ไม่อาจประสบความสำเร็จได้และต้องล้มเลิกไป กลางคันเพราะผู้วิจัยไม่มีความสนใจมากพอจึงทำให้ต้องสูญเสียทรัพยากรไปอย่างเปล่าประโยชน์ เมื่อความสนใจและแรงผลักดันภายในของนักวิจัยเป็นส่วนที่มีความสำคัญกับการทำงานวิจัยผู้วิจัยจึง ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องที่ตนสนใจก่อนตัดสินใจทำการวิจัยในเรื่องใดๆ ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้งานวิจัย สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

๓. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) ผู้ทําวิจัยควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะ คิดค้นงานวิจัยใหม่ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งเรื่องที่จะทำการวิจัยไม่ควรเป็นเรื่องที่เคยมีผู้ทําวิจัยไว้แล้ว เพราะจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หั่วข้อปัญหาการวิจัยควรเป็นหั่วข้อที่มีการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ทั้งในแง่ของเนื้อหา เทคนิควิธีการ เครื่องมือที่ใช้ในการทําวิจัยตลอดจนการประยุกต์เอา ศาสตร์ในสาขาต่างๆ มารวมเข้าด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์งานวิจัยในเชิงพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อให้ ผลงานวิจัยที่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดทั้งในแง่ของวิชาการและการนำไปใช้เพื่อพัฒนา ประเทศในด้านต่างๆ ต่อไป

๔. เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยสามารถจะทำได้สำเร็จ การวิจัยเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและการเอาใจใส่ของผู้วิจัยจึงจะทำให้การวิจัยสามารถสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นการเลือกหั่วข้อในการวิจัยต้องเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยสามารถจะทำได้สำเร็จ ซึ่งมีสิ่งที่ควรพิจารณา ดังนี้

- ขอบเขตของเรื่องจะต้องไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป
- มีทุนทรัพย์และเวลามากพอที่จะทำการวิจัยได้

- เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยสามารถหาข้อมูลได้ ไม่ควรเลือกเรื่องที่ข้อมูลต่างๆ มีการปกปิดเป็นความลับ จนกระทั่งผู้วิจัยไม่สามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลได้

- ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถที่จะทำการวิจัยเรื่องนั้นได้

๕. ความเป็นไปได้ (Feasibility) การเลือกหัวข้อในการทำวิจัยนอกจากต้องคำนึงถึงเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกเรื่องที่เป็นเรื่องสำคัญไม่แพ้กันคือความเป็นไปได้ของการวิจัย มีหัวข้อที่น่าจะมีความเป็นไปได้หลายๆ หัวข้อที่ไม่อาจเป็นโครงการวิจัยขึ้นมาได้ ด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก ผู้ที่จะทำการวิจัยไม่สามารถหาระเบียบวิธีการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบอันถูกต้องได้ ประการที่สอง งานวิจัยบางหัวข้อต้องการอาศัยกระบวนการจัดเก็บตัวอย่างมากมาย เป็นเวลานาน แต่กว่าจะเก็บรวบรวมได้ครบข้อมูลเดิมที่ได้มาแล้วก็ล้าสมัย ประการที่สาม หัวข้อบางเรื่องไม่อาจศึกษาได้ด้วยวิธีการปกติเพราะอาจเป็นอันตรายต่อบุคคลที่ตกเป็นตัวอย่างศึกษาหรือต่อบุคคลที่จะทำการศึกษาเอง เช่น การศึกษาเชิงพฤติกรรมเกี่ยวกับการจำหน่ายปลั๊กยาเสพติด ประการสุดท้าย หัวข้อบางหัวข้อไม่อาจศึกษาได้เพราะต้องใช้ทุนทรัพย์มากและผลลัพธ์ที่ได้อาจไม่คุ้มทุน ผู้ที่ตัดสินใจคุณค่าของโครงการวิจัยคือ แหล่งทุนที่ผู้ที่จะทำการวิจัยจะขอเงินสนับสนุน^๔ นอกจากนี้ที่กล่าวมาข้างต้น การมีความเป็นไปได้สามารถพิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่สำคัญดังต่อไปนี้^๕

๑. การมีความรู้ความสามารถ รวมทั้งทักษะและประสบการณ์ที่มีอยู่ และ/หรือความจำเป็นสำหรับการทำวิจัยของนักวิจัย

๒. การมีความปลอดภัยต่อโอกาส การเกิดความพร้อมในการได้รับปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยในด้านต่างๆ เพื่อให้การทำวิจัยสำเร็จลุล่วงได้อย่างมีคุณภาพ เช่น ด้านเทคนิควิธีและเครื่องมือการวิจัย ด้านการวางแผนจัดการ ตลอดจนด้านงบประมาณใช้จ่ายและระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

๓. การมีความปลอดภัยต่อโอกาสการเกิดความเสี่ยงเกี่ยวกับการผิดจริยธรรมหรือจรรยาบรรณการวิจัย เช่น ความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายทางด้านร่างกายและจิตใจแก่หน่วยตัวอย่างผู้รับสิ่งทดลอง (Subjects) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) หรือผู้เข้าร่วมในการวิจัย (Participants) อย่างร้ายแรง

การตั้งชื่อโครงการวิจัย

เมื่อได้ประเด็นปัญหาการวิจัยที่ต้องการศึกษาแล้ว เรื่องต่อไปคือการตั้งชื่อเรื่องที่ต้องการศึกษา การตั้งชื่อเรื่องการวิจัยต้องใช้ความพิถีพิถันและประณีตพอสมควร ถ้าชื่อที่ตั้งมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความน่าสนใจ ไม่ซ้ำกับคนอื่นถือว่าการทำวิจัยสำเร็จไปแล้ว ๒๐% ชื่อ

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓๗.

^๕ อังอาจ นัยพัฒน์, *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕.

เรื่องจึงเปรียบเสมือนหน้าต่างาของงานวิจัยถ้าชื่อเรื่องดีน่าสนใจงานวิจัยนั้นก็ถือว่าประสบความสำเร็จไปในระดับหนึ่งนั่นเอง

โดยลักษณะทั่วไปการตั้งชื่อเรื่องการวิจัยจะต้องสั้นและกระชับได้ใจความ หากผู้วิจัยตั้งชื่อเรื่องให้ยาวจนเกินไปก็จะเป็นการผูกมัดตัวผู้วิจัยเองจนอาจทำวิจัยไม่ได้หรือทำได้ก็อาจไม่เต็มผล ซึ่งชื่อเรื่องที่ดีควรระบุเฉพาะที่เป็นสาระหลักสำคัญในการทำวิจัยเท่านั้น

ดังนั้น ในการตั้งชื่อเรื่องจึงต้องนำมิติต่างๆ ของการวิจัยมาประกอบเป็นชื่อเรื่อง ซึ่งมีมิติที่สำคัญที่ใช้ในการพิจารณาได้แก่ ๑) สาขาวิชาที่ศึกษาหรือมีความเกี่ยวข้อง ๒) ลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูล ๓) ประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่ ๔) ประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย ๕) การใช้หลายมิติในการตั้งชื่อ และ ๖) การกำหนดหัวเรื่องในเรื่องที่ได้มีการวิจัยมาแล้ว

๑. สาขาวิชาที่ศึกษาหรือมีความเกี่ยวข้อง

ตัวอย่างของการใช้สาขาวิชาที่ศึกษาหรือที่มีความเกี่ยวข้องมาระบุเป็นชื่อเรื่องในการวิจัย เช่น “อริยสัจ ๔ ในฐานะเครื่องมือการบริหารความเสี่ยงองค์กรยุคโลกาภิวัตน์” หรือ “เศรษฐกิจพอเพียงภาพสะท้อนแนวคิดพุทธศาสนาเพื่อสังคม” หรือ “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” หรือ “การพัฒนาภาวะผู้นำวิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์” หรือ “การวิเคราะห์และการสังเคราะห์การใกล้เคียงข้อพิพาทในพระพุทธศาสนา” จากตัวอย่างชื่อเรื่องพบว่าการตั้งชื่อเรื่องในการวิจัย ก็คือการตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบโดยใช้กระบวนการในการวิจัย ชื่อเรื่องส่วนใหญ่จึงมักเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษาหรือมีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อให้หัวข้อมีความชัดเจนและมีลักษณะเด่นขึ้นมานั่นเอง

๒. ลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวอย่างของการใช้ลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลมาเป็นส่วนหนึ่งของการตั้งชื่อเรื่องการวิจัย เช่น “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อบทบาทพระสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” หรือ “ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” หรือ “ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕” จากชื่อเรื่องแสดงว่าจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยใช้กระบวนการทางสถิติเพื่อหาคำตอบตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลก็สามารถนำมาเป็นมิติในการตั้งชื่อเรื่องได้เช่นกัน

๓. ประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่

ผู้วิจัยสามารถใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่มาเป็นส่วนหนึ่งของการตั้งชื่อเรื่องก็ได้ เช่น “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” หรือ “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท พรอพเพอร์ตี้ แคร่ เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด” จากตัวอย่างจะพบว่าชื่อเรื่องมักจะมีการกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่ไว้อย่าง

ชัดเจนว่า ต้องการศึกษาใคร (Who) ที่ไหน (Where) เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตในการทำวิจัยนั่นเอง

๔. ประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย

ผู้วิจัยอาจจะนำเอาประเด็นต่างๆ ที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องที่ต้องการวิจัยมาเป็นหัวข้อเรื่องการวิจัยก็ได้ เช่น “ทักษะที่จำเป็นในการบริหารและความต้องการในการพัฒนาของผู้บริหารครูสภา” หรือ “กษัตริย์และรูปแบบการปกครองที่ปรากฏในพระไตรปิฎก” หรือ “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินทปญโญ)” เป็นต้น ซึ่งการตั้งชื่อเรื่องในลักษณะโดยการนำเอาประเด็นสำคัญของการวิจัยมาใช้เป็นชื่อเรื่องจะทำให้ขอบเขตเนื้อหาสาระมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๕. การใช้หลายมิติในการตั้งชื่อ

ในการตั้งชื่อเรื่องการวิจัยให้ชัดเจนไม่จำเป็นจะต้องใช้มิติต่างๆ ของการวิจัยเพียงมิติเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยสามารถใช้มิติหลายมิติได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของการกำหนดหัวข้อนั้นก็เพื่อก่อให้เกิดความน่าสนใจ และชี้ให้เห็นถึงความเด่นเฉพาะของเรื่องที่จะทำการวิจัย แต่ทั้งนี้ชื่อเรื่องที่จะวิจัยจะต้องไม่ยาวจนเกินไป ชื่อเรื่องที่ตีควรมีลักษณะสั้นกระชับได้ใจความ และที่สำคัญจะต้องครอบคลุมหรือบ่งชี้สาระสำคัญของเรื่องที่จะวิจัยได้อย่างชัดเจน

๖. การกำหนดหัวเรื่องในเรื่องที่ได้มีการวิจัยมาแล้ว

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ จะต้องตั้งชื่อเรื่องไม่ให้ซ้ำกับเรื่องที่เคยมีผู้ทำการวิจัยมาก่อน จริงอยู่ในทางปฏิบัติการวิจัยเรื่องเดียวกันเป็นสิ่งที่พึงทำได้ แต่การตั้งชื่อเรื่องซ้ำกันนั้นไม่เป็นที่นิยมทำกันอย่างน้อยที่สุดงานวิจัยที่ทำต่างเวลากัน ผู้ที่จะทำวิจัยจึงอาจใช้ปี พ.ศ. เป็นตัวระบุเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนในเรื่องของเวลาที่ทำการศึกษาก็ได้

การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and rationale) นั้น อาจเรียกต่างกัน เช่น บทนำ ภูมิหลังของปัญหาการวิจัย หลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่จะต้องทำการวิจัย หรือความสำคัญของโครงการวิจัย ฯลฯ ซึ่งไม่ว่าผู้วิจัยจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องทำ คือ สืบให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องการศึกษาวิจัยเรื่องนั้นได้อย่างชัดเจน

การเขียนจะมุ่งเน้นความอยากรู้ในเรื่องที่ต้องการศึกษาในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ได้แนวคิด ทฤษฎี วิธีการหรือองค์ความรู้ใหม่ๆ ไปใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยเริ่มจากการเขียนปูพื้นโดยมองปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา อย่างกว้างๆ ก่อนว่าสภาพทั่วไปของปัญหาเป็นอย่างไร และภายในสภาพที่กล่าวถึง มีปัญหาอย่างไร และทำไมจึงต้องหาคำตอบในเรื่องนี้ด้วย การตอบคำถามนี้ ผู้วิจัยจะต้องพยายามหาหลักฐานและข้อมูลสนับสนุนและยืนยันให้เหตุผล เพื่อให้เห็นแนวคิดเชิงทฤษฎี

(Theoretical Framework) และแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) อย่างชัดเจน หลักฐาน ข้อมูลที่ผู้วิจัยจะต้องหามาสนับสนุนอย่างน้อยควรประกอบด้วย ๔ ประการ ได้แก่^๖

๑. สภาพที่เป็นปัญหาในอดีต ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ผู้วิจัยจะต้องพยายามหาข้อมูล หลักฐานมาเสนอให้ผู้อ่านทราบว่า ประเด็นปัญหาการวิจัยที่ต้องการศึกษา ค้นคว้าหาคำตอบนั้นมีสภาพที่เกิดเป็นปัญหาต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษยชาติอย่างไรหรือต่อสังคม ชุมชนที่ต้องการศึกษาอย่างไร ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มในอนาคตจะรุนแรงขึ้นมากน้อยเพียงใด เป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขหรือควบคุมได้หรือไม่ อย่างไร ถ้าแก้ไขหรือควบคุมได้ มีแนวคิดหรือแนวทางในการแก้ไขแล้วหรือไม่อย่างไร จะต้องมีข้อมูลมาเสนอและชี้ให้เห็นแนวโน้มว่าจะรุนแรงยิ่งขึ้นหากไม่รีบหาทางแก้ไข ควบคุมและป้องกันปัญหาดังกล่าว

๒. แนวคิดและทฤษฎี ประเด็นปัญหาการวิจัยที่ต้องการศึกษานั้นมีแนวคิด มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง แต่ละแนวคิด แต่ละทฤษฎีมีรายละเอียดอย่างไร ต้องกล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และการบริหารจัดการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการวิจัยนั้น เพื่อชี้แจงให้ผู้อ่านเห็นว่า เรื่องที่ทำมีแนวคิดและทฤษฎีรองรับหรือสนับสนุน มิใช่ศึกษาค้นคว้าไปอย่างขาดแนวทาง ขาดทฤษฎีชี้นำ

๓. ผลการวิจัยของผู้อื่น ต้องทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องของคนอื่นที่ทำไว้แล้วในอดีต เพื่อให้เห็นว่า มีใครทำวิจัยในประเด็นปัญหานั้นไว้บ้าง มีผลการวิจัยอย่างไร ศึกษาตัวแปรตามและตัวแปรอิสระใดบ้าง ทำวิจัยในประชากรเป้าหมายไหน พื้นที่ใด ตัวแปรที่ผู้อื่นศึกษาแล้วได้ข้อสรุปที่ชัดเจนแล้วหรือยัง ผลการวิจัยโดยรวมเป็นอย่างไร ซึ่งต้องเขียนชี้แจงให้เห็นว่าเรื่องที่เรากำลังเป็นประเด็นที่น่าสนใจยังไม่มีใครทำหรือมีทำไว้บ้างแต่ก็ยังได้ข้อสรุปที่ไม่ชัดเจน จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป

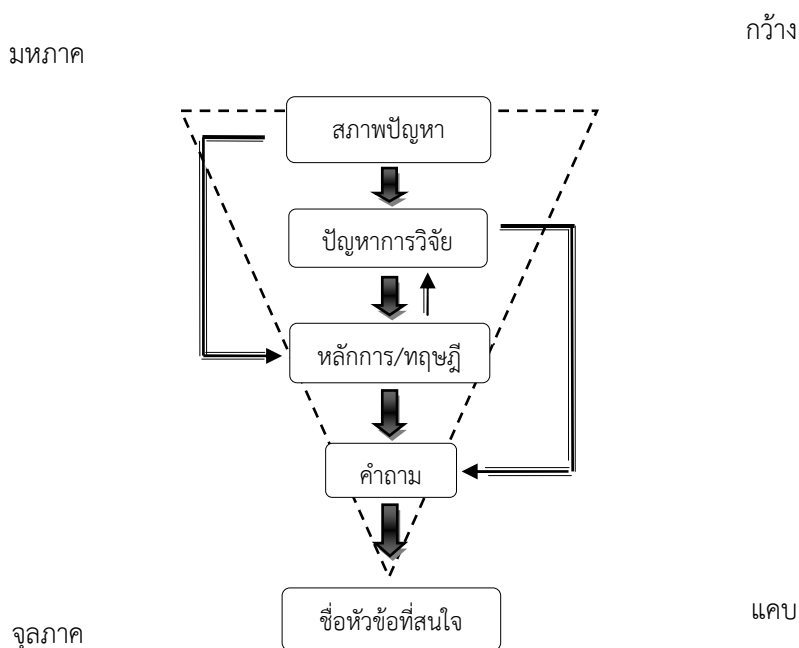
๔. กลุ่มเป้าหมายและตัวแปรที่ศึกษา จะต้องอธิบายและให้เหตุผลว่า ทำไมจึงเลือกศึกษาตัวแปรและประชากรกลุ่มเป้าหมายนั้น มีความสำคัญอย่างไร มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

จากข้อสนับสนุนเบื้องต้น พบว่า หลักเกณฑ์สำคัญสำหรับการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยต้องเขียนให้เห็นสภาพปัญหาการวิจัยโดยเริ่มจากแนวคิดของตนก่อน กล่าวคือ ต้องเขียนเป็นสำนวนของตนเองสัก ๒-๓ บรรทัด โดยไม่ต้องอ้างอิงใครทั้งสิ้น เป็นการปูพื้นหรือเกริ่น เรียกว่า “บรรทัดเปิด” ซึ่งภาษาอังกฤษเรียกว่า “Opening Paragraphs” ต่อจากนั้นจึงเขียนบรรยายสภาพปัญหาโดยเริ่มตั้งแต่ปัญหาในระดับมหภาคไล่ลงมาจนถึงปัญหาในระดับจุลภาค เน้นปัญหาที่สนใจโดยเขียนเป็นสำนวนของตนเองแต่ต้องมีการอ้างอิงแนวคิด ทฤษฎีหรืองานเขียนของผู้อื่นที่พบในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้อ่านและค้นคว้ามาแล้วมาสนับสนุนแนวคิดของตนเอง

^๖บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, คู่มือการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์, ๒๕๔๖), หน้า ๗๔ - ๗๕.

หลักการเขียนคือ เขียนตามแนวคิดของตนเองให้ไปสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและหลักการของผู้อื่น หรือผลการค้นพบของงานวิจัยอื่นๆ แล้ว ยกแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และข้อค้นพบเหล่านั้นมาสนับสนุน หรือเขียนตามแนวคิดของตนก่อน แล้วจึงไปพิจารณาดูว่า แนวคิดของตนสอดคล้องกับของใคร แล้วจึงยกแนวคิดของคนนั้นมาไว้ต่อจากตนตามหลักการอ้างอิงและวิธีการอ้างอิง (โดยเรียบเรียงย่อหรือคัดข้อความมา)^๗

การเขียนส่วนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยมักจะมีเนื้อหา ความยาวให้อยู่ประมาณไม่เกิน ๓ หน้าพิมพ์ ซึ่งในที่สุดท้ายของความเป็นมาและความสำคัญของปัญหานั้นให้สรุปเชื่อมโยงกับหัวข้อการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยที่จะศึกษาต่อไปด้วย โดยสามารถเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาจากกว้าง (มหภาค) ไปหาแคบ (จุลภาค) ดังแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ แนวทางการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นปัญหาที่จะทำการวิจัยแล้ว สิ่งต่อมาที่จะต้องทำคือการเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นอีกส่วนที่มีความสำคัญ เพราะวัตถุประสงค์การวิจัยจะเป็นเสมือนเข็มทิศนำทางให้ผู้วิจัยไม่หลงประเด็นและสามารถกำหนดขอบเขตการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

^๗สุนทร โคตรบรรเทา, หลักการทำและการเขียนผลงานการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๓), หน้า ๒๘ – ๒๙.

การเขียนวัตถุประสงค์จึงเป็นการนำเอาประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยมาขยายรายละเอียดให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเรียบเรียงให้เป็นภาษาเขียนที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่งในการเขียนวัตถุประสงค์มีหลักที่ต้องพิจารณา ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การวิจัยจะต้องสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๒. วัตถุประสงค์การวิจัยต้องครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

๓. สามารถกำหนดสมมุติฐานการวิจัยได้ (ถ้าเป็นการวิจัยที่ต้องการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย)

๔. ภาษาที่ใช้เขียนจะต้องสั้นกะทัดรัดได้ใจความและมีความชัดเจน

๕. วัตถุประสงค์จะต้องระบุวิธีการศึกษา ตัวแปรและกลุ่มที่ศึกษา

๖. สามารถกำหนดรูปแบบการวิจัยได้

๗. วัตถุประสงค์ที่เขียนต้องสามารถศึกษาได้หรือเก็บข้อมูลได้

๘. การเขียนอาจเขียนในลักษณะการบรรยายหรือเขียนในรูปประโยคบอกเล่า

๙. วัตถุประสงค์สามารถเขียนในรูปของการเปรียบเทียบ เพื่อเน้นความแตกต่างหรือเขียนในลักษณะความสัมพันธ์ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย

๑๐. ถ้าวัตถุประสงค์มีหลายข้อควรเขียนเรียงจากวัตถุประสงค์หลักไปสู่วัตถุประสงค์ย่อย

๑๑. การเขียนวัตถุประสงค์อาจเขียนในลักษณะวัตถุประสงค์รวมก่อนแล้วแยกเป็นวัตถุประสงค์ย่อย ๆ ก็ได้

๑๒. ห้ามเอาประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมาเขียนไว้ในวัตถุประสงค์ เพราะวัตถุประสงค์เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยจะต้องทำ แต่ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเป็นผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดการวิจัยแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ก็ได้

หลักในการพิจารณาวัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น เป็นเพียงแนวทางกว้างๆ ที่กำหนดให้นักวิจัยต้องหาคำตอบ การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยที่เหมาะสมและถูกต้อง ย่อมเพิ่มโอกาสของการได้คำตอบที่ถูกต้องตามมาเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องให้ความสำคัญและพิจารณาหลักในการเขียนวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวมาแล้ว

นอกจากหลักพิจารณาในการเขียนวัตถุประสงค์แล้ว การเขียนวัตถุประสงค์ยังมีเทคนิคการเขียนซึ่งอาจจัดแบ่งหรือจัดกลุ่มเป็น (๑) วัตถุประสงค์ของการศึกษาที่เกี่ยวกับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และ/หรือ (๒) “ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง” (Fact) หมายถึงข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบันที่ปรากฏโดยทั่วไป ข้อมูลส่วนนี้ส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในบทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ “ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น” (Opinion) ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นที่ยังไม่เกิดขึ้นเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอนาคต ข้อมูลส่วนนี้ส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในบทสุดท้ายหรือในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะหรือการเสนอแนวทางการพัฒนาของการศึกษาหรือการวิจัย สำหรับเหตุผลที่จัดแบ่งหรือจัดกลุ่มเช่นนี้เพราะการศึกษาใด ๆ ถ้ามุ่งศึกษาเฉพาะสภาพหรือข้อมูลที่เกิดขึ้น

ในอดีตหรือปัจจุบัน หรือศึกษาเฉพาะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีตและปัจจุบัน โดยไม่ศึกษาหรือกล่าวถึงแนวโน้มในอนาคตไว้ด้วย ก็จะเปรียบเสมือนการศึกษาที่ไม่คิดถึงอนาคต ไม่คิดไม่ฝัน ย่ำอยู่กับที่ หรือไม่มีวิสัยทัศน์ (Vision) ดังนั้น การศึกษา การทำวิจัย หรือการทำวิทยานิพนธ์ ที่แสดงถึงความคิดเห็นที่เป็นอนาคตด้วยจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งที่ขาดไม่ได้ และควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษโดยควรมีปริมาณข้อมูลในส่วนนี้มากพอสมควร ตัวอย่างเช่น

วัตถุประสงค์ของการศึกษาควรครอบคลุมอย่างน้อย ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิดและความเป็นมาของ..... (ระบุชื่อหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่ศึกษา)

เหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อนี้เพราะจะทำให้ทราบและเข้าใจข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีตซึ่งอาจจัดเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (Historical approach) ในเวลาเดียวกัน การที่จะศึกษาเรื่องใด ผู้ศึกษาควรทราบและเข้าใจอดีตของเรื่องนั้นด้วย การศึกษาอดีตจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับศึกษาสภาพปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งยังทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจเรื่องที่ศึกษาได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นด้วยเข้าทำนอง “ศึกษาอดีตเพื่อนำมาเป็นประโยชน์สำหรับปัจจุบันและอนาคต”

๒. ศึกษาสภาพที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันของ..... (ระบุชื่อหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่ศึกษา) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง..... (เช่น โครงสร้าง อำนาจหน้าที่และกระบวนการดำเนินงาน หรือเน้นกระบวนการบริหารจัดการหรือปัญหาอุปสรรคหรือข้อดีข้อบกพร่อง หรือความสัมพันธ์ หรือการเปรียบเทียบ)

เหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้เช่นนี้เพราะจะทำให้ทราบและเข้าใจสภาพปัจจุบันของ..... (ระบุชื่อหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่ศึกษา) ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในปัจจุบัน และเมื่อนำไปรวมกับข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีตในข้อ ๑. ก็จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะต่อไป

๓. เสนอแนะแนวทางพัฒนา ปรับปรุง หรือปรับเปลี่ยน..... (ระบุชื่อหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่ศึกษา) ที่เหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมในอนาคต

สำหรับเหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้เช่นนี้เพราะการศึกษาเรื่อง.... (ระบุชื่อหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่ศึกษา) ไม่อาจสมบูรณ์ได้ถ้ามิได้นำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อนี้จึงมุ่งเสนอแนะแนวทางสำหรับประยุกต์ใช้หรือเสนอแนวทางสำหรับพัฒนา ปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยน..... (ระบุชื่อหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่ศึกษา) ในอนาคตต่อไป วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อนี้เป็นข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้ศึกษาซึ่งมีพื้นฐานมาจากการศึกษาสภาพหรือข้อเท็จจริงในอดีตและปัจจุบันข้อ ๑. และ ข้อ ๒. ข้างต้น ทำให้มีแนวโน้มว่าจะ

มีข้อมูลมากเพียงพอที่จะทำนายหรือแสดงความคิดเห็นสำหรับอนาคตได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบมากขึ้น^๔

สรุป

การกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัย เป็นเรื่องสำคัญเรื่องแรกของการทำวิจัย นักวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ต้องมานั่งขบคิดว่าอะไรคือปัญหาในการทำวิจัย ซึ่งจริงๆ แล้ว การจะทำวิจัยให้ได้ดีนั้น สำหรับนักวิจัยมือใหม่ควรเริ่มจากปัญหาใกล้ๆ ตัวก่อนเพราะนักวิจัยจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่แท้จริงได้ การที่นักวิจัยเลือกประเด็นปัญหาที่ไกลตัวนอกจากนักวิจัยจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริงในการทำวิจัยแล้ว นักวิจัยยังสามารถทราบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด ซึ่งจะทำให้ นักวิจัยต้องพยายามหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อแก้ไขและหาแนวทางในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ประเด็นปัญหาการวิจัยนับว่าเป็นประเด็นโลกแตกที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดอาการท้อแท้ตั้งแต่ว่าก่อนที่จะลงมือทำวิจัยเสียอีก แต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้วิจัยสามารถโฟกัสประเด็นปัญหาได้แล้ว ผู้วิจัยก็จะสามารถตั้งชื่อโครงการวิจัยได้อย่างไม่ยากจนเกินไปนัก สำหรับนักวิจัยมือใหม่นั้นควรหาประเด็นปัญหาการวิจัยก่อนทำการตั้งชื่อโครงการ เพราะการได้ประเด็นปัญหาจะทำให้ได้วัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัยไปพร้อมๆ กัน

บรรณานุกรม

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. **คู่มือการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๗.

กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์, ๒๕๔๖.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **หลักการและเทคนิคการเขียนงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงาน**.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทร์เพช, ๒๕๕๓.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑.

กรุงเทพมหานคร : เพ็ญฟ้า พรินต์ติ้ง จำกัด, ๒๕๔๔.

สุนทร โคตรบรรเทา. **หลักการและการเขียนผลงานการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๓.

องอาจ นัยพัฒน์. **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.

กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา, ๒๕๔๘.

พระพุทธานุกาถา

^๔วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **หลักการและเทคนิคการเขียนงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงาน**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทร์เพช, ๒๕๕๓), หน้า ๖ - ๗.